

فارسی

Persian navigation

صفحه‌ها

- صفحه اول**
- بخش زنده**
- ایران**
- افغانستان**
- چچن**
- هنر**
- ورزش**
- اقتصاد**
- دانش**
- سما**
- عکس**
- تئوریون**
- زادنیو**
- ویدیو و صدا**
- ناظران می‌گویند...**
- صفحات ویژه**
- وبلاگ‌ها**
- آموزش زبان انگلیسی**
- بیشترصفحه‌ها**
- ناظران می‌گویند...**
- صفحات ویژه**
- وبلاگ‌ها**
- آموزش زبان انگلیسی**

'ایرانیها به هم زبان خارجی می‌آموزند'؛ خطا در ترجمه و بدفهمی در ترجمان

17 ژوئن 2015 - 27 خرداد 1394 |

نقد ترجمه، به خصوص نقد ترجمه ادبی در ایران بحثی ادامه دار، مناقشه برانگیز، تائیدگار و کم و بیش آموزنده بوده است. در سال‌های اخیر شمار ترجمه‌ها از رمان و داستان کوتاه افزایش چشمگیری داشته و به همان میزان هم پست‌ها و انتقادها درباره میزان امانتداری مترجم، حفظ لحن و سبک نویسنده، و دانش و تسلط مترجمان نسبت به زبان مبدا و مقصد افزایش یافته است.

به تلاقی نیز شماری از آثار پرمخاطب در بازار کتاب ایران مورد نقد قرار گرفته که بؤتاب زیادی در محافل ادبی در ایران و نیز در شبکه‌های اجتماعی داشته است.

از آنجا که عمده نقدهای ترجمه در ایران به یافتن خطاهای لغوی در ترجمه‌های ادبی محدود شده، سوال‌هایی در این زمینه مطرح است که تأمل و بررسی بیشتر در این باره را ضروری می‌سازد؛ از جمله اینکه آیا نقد ترجمه، یافتن خطاهای لغوی در ترجمه است یا چیزی بیشتر از آن؟ آیا اگر در ترجمه‌ای خطا پیدا شود، آن اثر انتشارش را از دست می‌دهد؟ نقد ترجمه مترجم چه ویژگی‌هایی دارد و نمونه‌های خوب این نقد کدامند؟

بی‌بی‌سی فرانس در این زمینه نظر شماری از مترجمان، کوشناسان و منتقدان ادبی را جویا شده است. مطلب زیر به قلم محمد قائد، نویسنده، مترجم و منتقد ادبی، است.

بیشتر بخوانید:

دو شیوه نقد ترجمه در ایران؛ **علی‌خزاعی‌فر**

همه ما مترجم هستیم؛ **عباس میلانی**

گفت‌وگو با ابراهیم گلستان

آیا نقد ترجمه یافتن چند خطاهای مترجم است؛ **پاسخ چند مترجم**: محمود حسینی زاده، رضا فرخفאל، سعید خدایی کاشانی

رنج مقابله سطر به سطر؛ **دیدگاه چهار مترجم درباره نقد ترجمه ادبی**

با نگاهی به شرایط کلی نگارش و ویرایش در ایران، محصولات عرضه شده در بازار ترجمه می‌توانست بسیار بدتر باشد. به اینها بیفزاییم سطح آموزش انشای فارسی در مدرسه و زبان خارجی در دانشگاه را.

مهمترین خبرها

واکنش‌ها به توهین به روحانی و مذاکره‌کنندگان هسته‌ای در مراسم تشییع کشته‌شدگان جنگ

داین شعار علیه مذاکره‌کنندگان هسته‌ای و رئیس‌مجلس و "هم‌عرضه" خواندن حسین روحانی رئیس‌جمهور و تهدید تلویحی او به برکناری توسط یک سخنران مراسم تشییع ۲۷۰ نفر از کشته‌شدگان جنگ ایران و عراق، انتقاد مسئولان دولتی را به دنبال داشته است.

7 ساعت پیش

پوئنان "به سمت خروج یرننگ از اتحادیه اروپا پیش می‌رود"

2 ساعت پیش

وزیر دفاع آمریکا تهدید عراق برای مقابله با داعش را زیر سوال برد

5 ساعت پیش

گزارش و تحلیل

آیا پروژه جدید آمریکایی برای تغییر خاورمیانه موفق خواهد شد؟

تقریباً تمام ایرادهای فت و فراوانی که اهل ترجمه از دههٔ ۴۰ به کار همدیگر گرفته اند وارد بوده است و مترجم مورد انتقاد ندرتاً توانسته یک یا چند مورد را با برهان رد کند.

البته منتقد بسیار دقیق متمایز از مترجم بسیار سهل انگار است اما مشکل بتوان اهل ترجمه را به دو دستهٔ مته به خشکای گذار و وارد، و سربه هوا و نابلد تقسیم کرد. اگر چنین می بود قاعدتاً باید دستهٔ اول جای دستهٔ دوم را می گرفت و ناظران و خوانندگان به آنها متمایل می شدند. اگر پس از نیم قرن نضدهای گاه بنیان کن، همچنان به صدها جملهٔ و کلمه و عبارت در آثار ترجمه شده ایراد وارد است پس باید دنبال عواملی در سیستم گنت. نکات و فراست البته لازم است اما اگر کافی می بود خود منتقدان باید مترجمانی چیره دست می شدند و مترجمان مورد انتقاد بی کارهای دیگر می رفتند.

ترجمه به کنار، آیا نوشتن متن فارسی در مدارس ما یاد می دهند؟ چند درصد از پایان نامه های دانشگاهی ما نثر محکم و گیرا نوشته شده؟ چه تعداد از مطالبی که درس خواننده های همین دانشگاهها در مطبوعات منتشر می کنند ملالا آور و کلیشه ای و رسیدن از بدبیبیت به بدبیبیت نیست؟ ویراستاران چند روزنامه و مجلهٔ ما چیزی به نام پاراگراف به رسمیت می شناسند؟

سازمان تبلیغات اسلامی و تصرف انتشارات خوارزمی

اما امروز بسیاری از مفاهیم جدید که در چند دهه گذشته در مرکز مباحث نظری و کتابی جامعهٔ ایران جای گرفته برای همهٔ علاقه مندان آنها کاملاً روشن نیست. فقط یک مورد، نگاه کنیم به مفهوم دیکانسنتر اکشن که "ساختارشنکی" ترجمه کرده اند و رفته رفته، بسیار دور از حیطة ادبیات، معنی براندازی یافته و سر از مجادلات سیاسی درآورده است.

در پرس وجویی، اهل آکادمی در چندین کشور به نگارنده نوشتند در دانشگاههای کشورشان چنان مفاهیمی رواج ندارد و حتی چندان شناخته شده نیست. اما در ایران گمان می رود بدون تکرار ساختارشنکی و بیست مدرن و وازه هایی در آن رده و آوردن نام چند نظریه پرداز و زبانشناس فرانسوی بحث جدی تلقی نمی شود، گرچه نه کسی محض نمونه ساختاری شکسته است و نه ظاهر او خیال چنین کاری دارند. فقط حرف و حرف و تکرار و تکرار طوطی وار. هزارها کتاب پر است از مباحثی مبهم با نثری عجیب. از ناشر می پرسى این چیزهایی که نشسته اند ترجمه کرده اند و او چاپ کرده درباره چیست؟ می گوید دربارهٔ هیچی.

گرچه اینها از زبان فرانسه و از راه کتابهای کلاس درس ادبیات در آمریکا به ایران راه یافته، اگر مدرسان آمریکایی و بریتانیایی و کنادیایی و استرالیایی زبان و ادبیات انگلیسی همچنان در دانشگاههای ایران محضور می باشند شاید این همه سال گرفتار چنان مفاهیم بغرنج و می توان گفت نالازمی نمی شدیم. در ایران زبان خارجی را کسی که زبان مادری اوست درس نمی دهد. در چین شماری بزرگ نوجوان و جوان سالها به کشورهای دیگر می فرستند تا در بازگشت به وطن مدرس زبان شوند. اما در این جا دهه هاست ایرانیهای فارسی زبان در تهران و مشهد و بروجرد به همدیگر زبان خارجی می آموزند. حق جوانان کنونی و نسلهای آیندهٔ ایران فدای منافع سیاسی اقلیتی کوچک شده است.

حرف از ترجمهٔ رمان و شعر است نه مَتون فنی و غیرشخصی. بسیار دشوار بتوان بدون درس خواندن همراه و نزد کسانی که در یک زبان و با آن بزرگ شده اند تنها با فرهنگ لغت اثر ادبی ترجمه کرد. در غرب، پس از چندین قرن شرق شناسی و مطالعهٔ زبانهای خارجی، امروز مترجم اثر ادبی معاصر از فارسی به زبان مادری خویش نیازمند مشورت با فارسی دان هائی است که تازه ترین تحولات زبان مادری را در وطن خویش تجربه کرده باشند.

نیاز به ویراستاران

و ترجمه و انتشار آثار ادبی نیازمند ویراستارانی است که بار دیگر همراه با مترجم جزء به جزء برگردان را زیر ذره بین بگذارند. اگر منتقدانی می توانند پوست از سر مترجمان بکنند پس قاعدتاً باید بتوان خط تولید و سیستم کار را با همکاری آنها بهبود بخشید. اواخر دههٔ ۲۰ شاهرخ مسکوب و عبدالرحیم احمدی "خوشه های خشم" را به اتفاق ترجمه کردند و متن آنها همچنان نزد اهل نظر اعتبار دارد. هر یک به تنهایی ممکن بود از پس برگرداندن آن همه واژهٔ غیرکتابی و ضرب المثَل و اصطلاح عامیانهٔ کشاورزان آمریکایی برنیاید، و معرضتان به استیلای چپ بر ادبیات و انتشارات ایران دمار از روزگار مترجم ناکام درمی آوردند.

از آن زمان تا امروز ترجمه های بسیاری از نُور خارج شده اند. نباید پنداشت زمانی در گذشتهٔ دور اوضاع عالی بود و تازگی خیلی خراب شده. طی نیم قرن اگر بهای کتاب، دارایی ناشر، شمار بنگاههای نشر و تعداد آنهاضرب در چند صد و چند هزار شده باشد، درصد "کنکاشازی" کم با رشد همه چیز و نرخ تورم بالا رفته است. وقتی تنها یک کتاب دربارهٔ اگرستانتسیالیسم و ژان - پل سارتر تالیف و ترجمهٔ مصطفی رحیمی در بازار بود، یک نمونهٔ نه چندان معتبر کم با امضای عطیة الله شکیباییو فروخته می شد. امروز از هزارها کتاب دربارهٔ جستنین ملنتر که به فارسی منتشر شده نمی توان گفت پنجاه درصد کم اعتبار و بی اعتبار است. حتی اگر چنین باشد، شماری بزرگ کتاب قابل اعتنا دربارهٔ نظریه پردازان فرانسوی در مدرنس خواننده است. به نسبت زمان و همبای کشورهای شبیه خورمان شاید پیشرفت کرده باشیم اما به طور مطلق بدبخت تر از گذشته نیستیم.

در دههٔ ۴۰ یکی از رمانهای کمتر شناخته شدهٔ ارنست همینگوی؛ "سن آوی روحخانه در میان درختها"، به ترجمهٔ پرویز داریوش منتشر شد، با روی جلدی شبیه بوستر فیلمهای دیوولی و عتوایی (پورگرفته از بیت حافظ) یادآور سروده های استاد جلال همایی؛ "به راه خرابات در چوب تاک". بیرون آمدن چنان چیزی از بیگاه معتبری مانند عتوایی جنبی برآم معماست، جز اینکه مترجم آدمی ظفر و اهل محفل و مهمانی و رفیق بازی بود و ویراستاران جراید ادبی صلاح نمی دیدند او را برنجانند. اگر دشمنان سرخست می داشت جور کردن طوماری از خطاهایش در ترجمه دشوار نبود.

درحال با دگرگونی زبان، هر نسلی حق دارد هر اثری را بار دیگر ترجمه کند. چندین سال پیش وقتی می خواستم پاراگراف آغازین "داستان دو شهر" را در ابتدای کتابی نقل کنم، مانند همیشه ترجیح دادم حق پیشینیان را به جا بیاورم. اما در دو ترجمهٔ ابراهیم یونسی و مهرداد نیلی اثری از مطالبیهٔ روانهٔ دیکتر ندیدم (مترجم دوم به تلخی شکایت داشت بنگاه ناشر متن او را خراب کرده است) و حتی با درمیختن دو ترجمه و قدری سنباده زدن به جایی نمی رسید. ناچار پاراگراف را یک بار دیگر ترجمه کردم. این احتمال وجود دارد که در آینده برگردانهای چهارم و پنجمی ارائه کنند.

هنگامی که احمد شاملو "بن آرام" را بار دیگر ترجمه می کرد بحث کسانی، از جمله نگارنده، با او این بود که این کار را باید برای نسلی که از راه می رسد گذاشت و اختلاف نظر مثلاً در تفاوتهای آتش شوربا و سوپ و بزبش و انگوش و شلته، یا خطا در معادل کاج و سرو و عاَن و افرا و صنوبر و غیره، دلیل خوبی نیست که مترجمی هممثل اختلاف قبلی بار دیگر چنان اثر حجمی ترجمه کند. و اگر نسل جدید میل ندارد بخواند پس اساساً چه جای زحمت است. ناشر ترجمهٔ جدید پس از درگشتن شاملو تشخیص داد رویه زبانی شده است و بسیاری روبرها را تبدیل به آتش کرد.

شخصاً چند یازی که از روی رهاقت عهده دار ویرایش ترجمه شده ام، نشسته ام از سر تا ته ترجمه کرده ام و تصمیم نهایی را به صاحب کار سپرده ام. هیچ گاه نپذیرفته ام طبق قرار و مدار در برابر حق تلف آدیت کم چون می دانم بیرون از دایرهٔ رهاقت و در حال و هوای ایرونی بازی چه خواهد شد: نبردی شخصی بین مترجم اولیه و مترجم ثانویه.

لیست طولانی از خطاها

در مطبوعات، فرد خرده گیر با صوف وقت و جوسلهٔ بسیار متن مورد نظر را زیر ذره بین می گذارد و با مراجعه به فرهنگهای لغت و احتمالاً مشورت با دیگران خطاهای مترجم را ردیف می کند. اما لیستی طولانی از خطاها لازم نیست. نگاهی به مساجحات اول و دوم می تواند نشان دهد مترجم نمرهٔ قبولی می گیرد یا نه و این نکته بهتر است بماند برای پایان مطلبی در معرفی اصل متن و اینکه چرا به نظر نگارندهٔ یادداشت اهمیت دارد.

هیچ تنبیهی ای، هر اندازه در برابر فرهنگ و جامعه احساس تکلیف کند، قادر نیست جلو انتشار تمام متنبهایی را که به هر دلیلی تأیید نمی کند بگیرد مگر اینکه یگانه متصدی صدور مجوز نشر برای سراسر مملکت باشد. کاری که می توان کرد تقویت فکری است که شخصاً قبول داریم و معرفی نویسنده یا متنی که می پسندیم.

همه را به یک چوب نرانیم اما به یک چشم نگاه کنیم: در برابر بسیاری اعلام جرم های دور و دراز و همراه با بخشهایی از اصل متن، احساس بسیاری خوانندگان بحتمل این است که، عین نقد ماه پیش و سال پیش و ده سال پیش، یک نفر پنبهٔ یکی دیگر را می زند.

برخی اهل قلم (به مصداق "ان نیز دلشکسته و دیوانه بودیم") وقتی سوژه نداشته اند خطاهای دیگران را در بوق کرده اند، همین طور عاشقان شلیک جملات قصاری مانند "ترجمه خیانت است". اما به پشت سر که نگاه کنیم واقعاً چقدر اهمیت داشت مترجمی نمی دانست چک پالت اسم شخص نیست و دستگاه بازی و قمار است و برویون نوعی ویسکی آمریکایی است نه اسم جایی در آن کشور؟

وطلبهٔ سردبید نشریه است که به هر زبانی صلاح می داند به نویسنندگان این قبیل مقالات وارد بفهماند روده درازی شان بیشتر احتمال دارد شائبهٔ معرکه گیری و فضل فروشی ایجاد کند و اگر نمی خواهند چنین حسی پیدا شود بر این جنبه متمرکز شوند که اصل متن چنانچه خوب و درست و دقیق ترجمه می شد چه علید خواننده می کرد.

افزون بر دعوی اعضای هیئت علمی که گاه با هم در جور خرده حساب دارند و بی میل نیستند نوک طرف را حسابی جلو دانشجوها بچینند، نویسندگان این قبیل یادداشت های وارده غالباً مردانی نسبتاً جوان و بسواد اما تک محصولی اند. طاهرا برای غور در بیست مترتسیم یا داستانهایی نویسندهٔ آمریکایی وقت گذاشته اند و کتاب خوانده اند، اما ناپیگیرند. ترفه ای زیر پای کسی زمین می زنند و در جمعیت گم می شوند. شاید چون دفاع از سنگر دشوار است و حریفان بالاخره یک جا دختل را می آورند، چریکی عمل می کنند.

استراتژی نظامی، داعش برای بقا و افزایش قلمرو چیست؟

نکته سنجان نیزسخن پس از اعلام جرمی کوبنده علیه خطاهای فلان مترجم و زدن پنبه او کجا می‌روند و چه می‌کنند؟ از مشهورترین آنها، طاهره صفارزاده که بر گویش شیرازی در ترجمه کریم امامی از "گنسی بزرگ" انگشت می‌گذاشت می‌توانست بگوید کارش نزدیکترین ادبیات انگلیسی و نقد متون است نه ترجمه حرفه‌ای. نهایتاً یعنی اگر آن دو نفر جایشان را عوض می‌کردند نوبت ویراستار فرانکلین بود که ایرادهای خردکننده بر کار مدرس ادبیات وارد کند.

خطا در ترجمه و بدفهمی در انواع ترجمان محدود به کاربرد دیکشنری در میان ملت‌های ناهم‌زبان نیست. در تازه‌ترین برگردان همان "گنسی بزرگ" به فیلم در خود آمریکا انگار ملتفت نشده اند صفت طعنه‌آمیز کبیر برای بیان انحطاط به کار رفته نه عظمت (چیزی در مایه "ماتشاءالله هزار ماشاءالله" برای موضوعی ناخوشایند) و سوپرک دیجیتال مسخره‌ای درست کرده‌اند که فیتزجرالد را در گور می‌لرزاند. در موردی مربوط به خورمان، صادق هدایت که خرده فرهنگ شیراز را در حد توریست می‌شناخت نام پرسوناژش را کاکا رستم گذاشت. در فارس کاکو (به معنی برادر) مانند عامی برای خطاب و تکیه کلام به کار می‌رود نه مانند پیشوند در کردستان (کاک احمد و عویم). در فیلم کردن "دانش آکل" خیال کردند کاکا یعنی کاکا سیاه و با مضامین کردن خطای هدایت، به چهره‌اندازی با بینی قلمی و چانه تیز دوده مآیندند تا مثلاً از اعصاب سیاهان ساکن جنوب ایران جلوه کنند. در چنین دنیای پر از سوءتفاهم یا، به قول شیرازیها، سوءتفاهمی، به مترجم ایرانی داستانی که در ال‌ای‌ام‌ا می‌گذرد چندان حرجی نیست.

راه بهبود اوضاع در درازمدت بازگشت به روش معقول استخدام معلم خارجی برای زبان خارجی است. در کوتاه مدت و فعلاً، ناشرها وظیفه دارند قدری سخت بگیرند و دست کم بدهند یکی زیر خطاهای تکراری و بارز نویسنده یا مترجم خط بکشند تا بتوان برای آنها فکری کرد.

وقتی به برخی نمونه‌های ادبیات داستانی نوشته‌نویسندگان معاصر ایرانی نگاه می‌کنیم که گویی حتی ناشر با دقت و علاقه نخوانده است و تایپبست و مصحح بنگاه او اهمیتی نداده‌اند که این کلمات این همه بار غلط نوشته شده‌اند، نگاه مترجمی که تیم بیسبال شهر نیویورک را با تیم بسکتبال آتلانتا اشتباه می‌گیرد بخشوده نمی‌شود اما شاید اندکی سبک شود.

هم‌رسانی چگونه می‌تواند این مطلب را به دیگران برساند

- [ایمیل](#)
- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [+Google](#)
- [Balatarin](#)
- [WhatsApp](#)

بلا

مطالب بیشتر از فرهنگ و هنر

[پارلمان افغانستان بر سر دوراهی ماندن یا رفتن](#)

['یسری به نام میر' در آیات](#)
7 ساعت پیش |

[وزیر ارشاد ایران: قصد داریم مصوبه دولت قبلی درباره کسرتها را اصلاح کنیم](#)
17 ژوئن 2015 - 27 خرداد 1394 |

[سازمان تبلیغات اسلامی و تصروف انتشارات خوارزمی](#)
8 ساعت پیش |

[ترانیتوی اوگاندا و فیلم‌های اکشن ۲۰۰ دلاری](#)

['یسری به نام میر' در آیات](#)

[وزیر ارشاد ایران: قصد داریم مصوبه دولت قبلی درباره کسرتها را اصلاح کنیم](#)

[سازمان تبلیغات اسلامی و تصروف انتشارات خوارزمی](#)

دومین والی زن در افغانستان کیست؟

عذرخواهی برای اشتباه در پی بی بی سی فارسی

پر بیننده ترین ها

- 1 [واکنش‌ها به توهین به روحانی و مذاکره‌کنندگان هسته‌ای در مراسم تشییع کشته شدگان جنگ](#)
- 2 [عکس: خیزش یازدگانه، تیم ملی والیبال آمریکا در برج میلاد تهران](#)
- 3 [ایا پروژۀ جدید امریکایی برای تغییر خاورمیانه موفق خواهد شد؟](#)
- 4 [یونان، ایه‌سمت خروجر در دلتاگ از اتحادیه اروپا پیش می‌رود](#)
- 5 [وزیر دفاع آمریکا تمهید عراق برای مقابله با داعش را زیر سوال برد](#)
- 6 [ایرانیها به هم زبان خارجی می‌آموزند؛ خطا در ترجمه و بدفهمی در ترجمان](#)
- 7 [ایاع‌های تسلیم از قاصد تا تهران؛ از کودتای رضاخان تا ۲۸ مرداد](#)
- 8 [رمزگشایی از ناگفته‌های کربلای ۴](#)
- 9 [تجسس هتل محل مذاکرات اتمی برای کشف ابزارهای شند](#)
- 10 [الیوم عکس: مسابقات اسب سواری اسکات](#)

Persian navigation

صفحه‌ها

- [صفحه اول](#)
- [بخش زنده](#)
- [ایران](#)
- [افغانستان](#)
- [جهان](#)
- [هنر](#)
- [ورزش](#)
- [اقتصاد](#)
- [دانش](#)
- [سما](#)
- [عکس](#)
- [تلفون](#)
- [زنان](#)
- [ویدیو و صدا](#)
- [ناظران می‌گویند...](#)
- [صفحات ویژه](#)
- [وبلاگ‌ها](#)
- [آموزش زبان انگلیسی](#)

صفحات سایت بی بی سی

Radio

Weather

Sport

News

Cookies

سیاست حفظ حریم خصوصی

درباره بی بی سی

شرایط استفاده

Further Information

تماس با بی بی سی

Parental Guidance

Accessibility Help

© 2015 بی بی سی. بی بی سی مسئول محتوای سایت های دیگر نیست سیاست ما درباره لینک دادن به سایت های دیگر

[Ultrasurf](#)

[New Cell Phone](#)

[Gmail Account](#)

[Best Cell Phone](#)

[Direct Tv Offers](#)

[Crossover SUV](#)

[Online Payroll](#)

Related Searches:

[Ultrasurf](#)

[BBC News](#)

Related Searches: